

Inkluzivno obrazovanje za inkluzivno društvo

Inkluzivno obrazovanje u Srbiji nema alternativu. Svaki dinar uložen u obrazovanje dece iz osetljivih grupa će se trostruko vratiti¹ i zato je važno da kao društvo, svoj deci obezbedimo pravo na obrazovanje, pravo na budućnost. Većina male dece iz osetljivih grupa ne pohađa predškolske programe. Mnoga deca sa smetnjama u razvoju, kao i skoro trećina romske dece još uvek idu u takozvane *specijalne škole*. Kada pređu ili se upišu u redovnu školu postoji verovatnoća da će odustati od obrazovanja, jer prezauzeti nastavnici često nisu prošli odgovarajuću obuku ili nemaju adekvatnu podršku za sprovođenje inkluzivne prakse. S druge strane, roditelji možda nisu upoznati sa činjenicom da njihovo dete ima pravo na obrazovanje ili možda ne znaju kako da ostvare to pravo za svoje dete². Saradnja roditelja, interesornih komisija i posvećenost lokalne samouprave je važan korak u obrazovnoj i socijalnoj inkluziji sve dece u Srbiji.

Ovo su samo neke od poruka koje su se čule na skupu *Inkluzivno obrazovanje za inkluzivno društvo* koji je održan 23. septembra 2016. godine u organizaciji Centra za socijalnu politiku. Na skupu su predstavljeni rezultati projekta *Unapređenje profesionalne podrške u zajednici – važan korak u inkluziji dece* i istaknuti ključni koraci u daljem razvoju obrazovne i socijalne inkluzije. Na skupu su govorili predstavnici Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Centra za socijalnu politiku, UNICEF-a, Delegacije EU u Srbiji, Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade, kao i predstavnici medija i profesionalci iz prakse. To je bila prilika da se čuju i iskustva roditelja dece iz osetljivih grupa i izazovi sa kojima se suočavaju.

Uključivanje **sve** dece u obrazovanje postala je zakonska obaveza u Srbiji 2009. godine kada je usvojen **Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja**. Pored uslova za razvoj dece koji garantuje država, važno i da porodična sredina bude podsticajna za učenje, osamostaljivanje i jačanje socijalnih veština dece. Jednom broju dece potrebna je dodatna podrška kako bi se razvijala, učila i bila uključena u zajednicu. Pravo na dodatnu podršku ima svako dete kome je, usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta, teškoća u učenju ili drugih razloga, podrška potrebna da bi se sa manje teškoća razvijalo i uključilo u obrazovanje i zajednicu.

Dodatna podrška su programi i usluge na koje dete ima pravo kako bi lakše prevazišlo fizičke i društvene prepreke sa kojima se susreće. Dodatna podrška treba da olakša napredovanje u školovanju i ukupnom razvoju. U zavisnosti od potreba deteta, programi i usluge dodatne podrške se mogu ostvariti iz tri različita sistema: obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite, a nedostajuću podršku je dužna da obezbedi lokalna samouprava. Vrstu dodatne podrške koja je najadekvatnija za napredak deteta procenjuje i predlaže Interresorna komisija (IRK) za procenu potreba o pružanju dodatne obrazovne, zdravstvene ili socijalne podrške detetu i učeniku.

Projekat *Unapređenje profesionalne podrške u zajednici – važan korak u inkluziji dece* realizovan je u periodu 2014-2016. godine. Projekat je sproveo Centar za socijalnu politiku (CSP) uz podršku UNICEF-a i u saradnji sa Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Timom za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade i Stalnom konferencijom gradova i opština (SKGO). Osnovni cilj projekta je osnaživanje kapaciteta i podrška radu interesornih komisija širom Srbije za što efikasniju i adekvatniju procenu potreba za pružanjem dodatne zdravstvene, obrazovne i socijalne podrške deci. Projekat se finansirao iz sredstava Austrijske razvojne agencije i Švajcarske agencije za razvoj i saradnju, a sprovodio intenzivno u 10 opština i gradova u Srbiji (Bela Palanka, Bojnik, Vladičin Han, Kovin, Kragujevac, Leskovac, Pančevo, Piroć, Požarevac i Smederevo), kao i u svih 17 opština iz Beograda, u saradnji sa interesornim komisijama iz ovih lokalnih samouprava. Dodatno, interesorne komisije iz 124 lokalne samouprave u Srbiji su prošle obuku.

¹Анализа примене афирмативних мера у области образовања Рома и Ромкиња и препоруке за унапређење мера (2016.), Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије

²Преузето са званичног сајта УНИЦЕФ-а у Србији, <http://www.unicef.rs/inkluzivno-obrazovanje.html>